

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВИХ
ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПРОКУРАТУРИ

Матеріали всеукраїнської
науково-практичної конференції

м. Харків, 15 квітня 2016 року

У двох томах

Том 1

Харків
«Право»
2016

УДК 347.963
ББК 67.72
П78

Редакційна колегія:

професор Л. М. Москвич (голова);
асистент А. В. Лапкін;
асистент І. В. Юревич;
асистент Я. О. Ковальова;
асистент Ю. О. Ремескова

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

Проблеми реформування прокуратури : матеріали всеукр. наук.-
П78 практ. конф. (Харків, 15 квіт. 2016 р.) : у 2 т. / редкол.: Л. М. Москвич
(голова), А. В. Лапкін, І. В. Юревич та ін. – Т. 1. – Х. : Право, 2016. –
224 с.

ISBN 978-966-937-018-1

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)

Збірник містить матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми реформування прокуратури», яка відбулася 15 квітня 2016 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих вітчизняних науковців у галузі теорії прокурорської діяльності, практичних працівників органів прокуратури та суду. До збірника включено доповіді учасників конференції з різноманітних аспектів організації і діяльності прокуратури.

Для науковців, викладачів та студентів юридичних навчальних закладів, практичних працівників органів прокуратури, суду, інших правоохоронних органів, адвокатів та усіх, хто цікавиться проблемами прокуратури.

УДК 347.963

ББК 67.72

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)
ISBN 978-966-937-018-1

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016
© Оформлення. Видавництво «Право»,
2016

куратури щодо зміцнення законності, дотримання прав громадян і юридичних осіб. Окремо наголошено на необхідності використання можливостей сучасних інформаційних технологій у форматі нових медіа.

Перспектива вдосконалення організаційно-правового забезпечення взаємодії прокуратури з мас-медіа полягає у вирішенні низки актуальних проблем, а саме: вироблення Концепції реалізації єдиної інформаційної політики органів прокуратури та Комунікаційної стратегії органів прокуратури; закріплення рівня довіри населення як одного з об'єктивних критеріїв оцінювання ефективності діяльності прокуратури; запровадження нових форм взаємодії прокуратури з мас-медіа; вироблення наукового обґрунтованих професійно-кваліфікаційних вимог до працівників профільного управління Генеральної прокуратури України та прес-секретарів регіональних прокуратур; визначення уніфікованого підходу до здійснення акредитації журналістів при органах прокуратури; формування комунікаційної етики прокурорів; наповнення офіційних сайтів органів прокуратури соціально значущою інформацією тощо.

Резюмуючи, зазначимо, що взаємодія із засобами масової інформації є важливим чинником формування позитивного іміджу прокуратури. Упродовж останнього часу створено досить розгалужену нормативно-правову базу, що регулює інформаційно-комунікаційну діяльність прокуратури. Водночас трансформація прокуратури в ґрунтовану на засадах прозорості та гласності класичну державну службу публічного обвинувачення об'єктивно зумовлює необхідність суттєвого коригування усталених підходів до організації взаємодії з мас-медіа та імплементації відповідних європейських стандартів.

Ремескова Ю. О.,

кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ВІЙСЬКОВА ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Зародження первинних функцій прокуратури відносяться до часів Стародавнього Риму, а ось особливості застосування норм законодавства

під час особливих умов та відповідно до спеціальних суб'єктів покладаються на спеціалізовані інститути прокуратури – військові прокуратури. Відомо, що основні принципи діяльності військової прокуратури були імплементовані із французької моделі спеціального контролюючого органу «государево ока» та застосовані на практиці ще за Петра I у Російській Імперії XVII століття.

Формування таких спеціальних військових прокуратур не виняток і для України. Так, в Україні військові прокуратури функціонували у статусі спеціальних прокуратур з 1992 по 2012 рік, відповідно до ЗУ «Про прокуратуру». Але у зв'язку із прийняттям 13 квітня 2012 року ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» положення, що стосувались військових прокуратур, були виключені із ЗУ «Про прокуратуру». Отже, в 2012 році військові прокуратури як інститут були скасовані, на думку законотворців, за відсутності необхідності в них.

У зв'язку із виникненням надзвичайних обставин, за якими в Україні значно збільшено кількість мобілізованих до збройних сил та добровольчих формувань, 14 серпня 2014 народні депутати підтримали в першому читанні і в цілому законопроект № 4446а «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо створення військових прокуратур». За відповідне рішення проголосували 249 народних депутатів. Цей закон визначає порядок створення, комплектування та матеріально-технічного забезпечення військових прокуратур, а також соціального захисту їхніх працівників зі статусом військовослужбовців.

Згідно із Законом України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 року систему прокуратури України становлять: 1) Генеральна прокуратура України; 2) регіональні прокуратури; 3) місцеві прокуратури; 4) військові прокуратури; 5) Спеціалізована антикорупційна прокуратура. До військових прокуратур належать Головна військова прокуратура (на правах структурного підрозділу Генеральної прокуратури України), військові прокуратури регіонів (на правах регіональних), військові прокуратури гарнізонів та інші військові прокуратури (на правах місцевих), перелік яких визначається в Додатку до цього Закону. У разі якщо в силу виключних обставин у певних адміністративно-територіальних одиницях не діють органи прокуратури України, які мають здійснювати там нагляд, за рішенням Генерального прокурора України виконання їх функцій може покладатися на військові прокуратури. Утворення, реорганізація та ліквідація

військових прокуратур, визначення їх статусу, компетенції, структури і штатів здійснюються Генеральним прокурором України.

В процесі формування сучасних національних правових систем у зарубіжних країнах склалися різні моделі прокуратури. Так, згідно Закону Республіки Польща «Про прокуратуру» до системи прокуратури Республіки Польща входять: Генеральна прокуратура, апеляційні прокуратури, окружні та районні прокуратури, прокуратури Інституту національної пам'яті – Комісії переслідування злочинів проти польського народу. Також у Польщі функціонує система військових прокуратур, до якої входять: Генеральний військовий прокурор, окружні військові прокуратури та військові прокуратури гарнізонів.

У Республіці Вірменія 5 жовтня 1995 року у структурі прокуратури як окремий підрозділ була створена військова прокуратура, яка складається з: Військової прокуратури Республіки Вірменія та військових прокуратур гарнізонів – по розташуванню Збройних Сил.

Військова прокуратура Азербайджанської Республіки є спеціалізованою прокуратурою і здійснює віднесені законами Азербайджанської Республіки до військових прокуратур повноваження в Збройних Силах Азербайджанської Республіки та інших, передбачених законодавством Азербайджанської Республіки військових з'єднаннях. До військових прокуратур Азербайджанської Республіки відносяться: Військова прокуратура Азербайджанської Республіки; військові прокуратури.

Єдину систему органів прокуратури Республіки Казахстан утворюють Генеральна прокуратура, прокуратури областей, прокуратури міст республіканського значення і столиці Республіки, міжрайонні, районні, міські та прирівняні до них військові та інші спеціалізовані прокуратури.

Принципи організації і діяльності військових прокуратур різних держав залежать від історичних подій, правової системи та обставин, що обумовлюють необхідність їх створення.

Дискусії навколо питання щодо військових прокуратур, які давно перейшли з правової у політичну площину, негативно позначилися на її діяльності і сприяли тому, що в перші роки становлення і функціонування прокуратури незалежної України було допущено чимало концептуальних помилок щодо ролі та значення військової прокуратури у системі державних органів.